



CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 453
din 06.09.2023

Dosar nr.: 684/2022

Petiția nr.: 6697/27.09.2022

Petent:

Reclamat: Ministerul Educației

Obiect: exceptarea de la accesarea burselor de merit a elevilor de clasa a V-a; discriminarea fiului său prin impunerea unor condiții inechitabile pentru accesarea bursei de studiu în clasa a V a

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1., cu domiciliul în.....

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

2. Ministerul Educației, cu sediul în mun. București, str. Gen. Berthelot nr. 28-30, sector 1 și adresă de e-mail: registratura@edu.gov.ro

II. Procedura de citare a părților

3. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4. Prin adresa înregistrată sub nr. 6697/13.10.2022 a fost citată petenta, iar prin adresa înregistrată sub nr. 7251/13.10.2022 a fost citată partea reclamată, pentru termenul de audiere stabilit de către Consiliu la data de 07.11.2022, ora 11.15, ședința de audiere desfășurându-se la sediul instituției din municipiul București, str. Valter Măcăineanu nr. 1-3, sector 1. Citația adresată petentei a fost transmisă cu poșta română, cu formular de confirmare de primire, la dosar existând dovada primirii corespondenței. Citația adresată părții reclamate a fost transmisă cu poșta militară.

5. Prin intermediul citației, s-a adus la cunoștința petentei faptul că instituția Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării s-a autosesizat în acest caz, urmând să se pronunțe cu privire la o posibilă săvârșire a unei fapte de discriminare.

6. Procedură legal îndeplinită.

7. La termenul de audieri părțile au fost absente.

8. Prin adresa nr. 7895 din data de 04.11.2022, partea reclamată a depus un punct de vedere (care a fost transmis petentei prin adresa nr. 97/06.06.2023).

9. Prin adresa nr. 97 din data de 06.06.2023, i s-a comunicat petentei posibilitatea de a formula concluzii scrise, raportat la punctul de vedere al părții reclamate.



10. Petenta nu a depus concluzii scrise.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

11. Prin petiția înregistrată sub nr. 6697/27.09.2022, petenta susține că prin OME nr. 5379 din 07.09.2022, elevii claselor a V-a nu beneficiază de șanse egale cu ceilalți elevi ai claselor VI-XII, în ceea ce privește **acordarea burselor de merit pe parcursul anului școlar 2022-2023**.

12. Petenta susține că, până la intrarea în vigoare a acestui ordin de ministru, elevii claselor a V-a puteau beneficia de burse de merit pe parcursul semestrului 2, dacă întruneau condiția ca media obținută pe primul semestru din clasa a V-a să fie peste 9.5, însă în anul școlar 2022-2023, din cauza organizării anului școlar pe module, elevii claselor a V-a sunt dezavantajați, deoarece elevii vor avea o singură medie pe an abia la sfârșitul clasei a V-a, notă pe baza căreia abia în clasa a VI-a vor putea beneficia de burse de merit.

13. În continuare, petenta consideră că ar fi constituit o opțiune pentru elevi acordarea unei burse de merit conform mediei anuale obținută în clasa a IV-a, medie care să fie comparabilă cu media 9.5, aferentă claselor VI-XII (una sau două medii de „Bine” și restul „Foarte Bine”).

a. Petenta menționează o posibilă faptă de discriminare și în ceea ce privește condițiile privind **acordarea burselor de studiu pentru elevii claselor a V-a**; astfel, pentru a beneficia de bursa de studiu pe parcursul clasei a V-a, este nevoie ca media generală obținută în clasa a IV-a să fi fost (FB), aferentă calificativului „Foarte Bine”, la absolut toate materiile, ceea ce ar reprezenta echivalentul mediei 10, pe când ceilalți elevi ai claselor VI-XII pot primi bursă de studiu în prezent de la media generală 7.5, obținută în anul anterior, pe lângă condiția legată de deținerea venitului pe membru de familie pe ultimele 3 luni cel mult egal cu salariul minim net pe economie.

b. Petenta consideră că o opțiune echitabilă și nediscriminatorie de acordare a bursei de studiu este de a găsi o formulă potrivită de echivalare a mediei obținută în clasa a IV-a, care să fie similară cu media 7.5, solicitată claselor VI-XII, principalul scop de acordare a bursei de studiu fiind acela de ajutor acordat elevilor și familiilor acestora, aceasta nefiind bursă de merit pentru a solicita o performanță școlară de excelență - FB pe linie, în anul anterior terminat.

14. Petenta adaugă faptul că situația fiului său este următoarea: în media de absolvire a clasei a IV-a există o medie de „Bine”, restul fiind „Foarte Bine”, iar venitul mediu net pe membru de familie este 1.280 lei, venit care i-ar fi putut permite accesul la o bursă de studiu, însă o singură medie de „Bine” i-a anulat dreptul la aceasta bursă, iar în cazul familiei sale, această bursă ar fi fost de ajutor.

Susținerile părții reclamate

a. Prin adresa nr. 7895 din data de 04.11.2022, partea reclamată a depus un punct de vedere, prin care solicită respingerea petiției formulată de către petentă ca neîntemeiată.

b. În fapt, partea reclamată susține că prin Ordinul ministrului educației nr.5379/07.09.2022 au fost aprobate Criteriile generale de acordare a burselor elevilor

din învățământul preuniversitar, acesta fiind dezbătut în cadrul Comisiei de Dialog Social din Ministerul Educației și înaintat spre consultare asociațiilor de elevi, părinților, sindicatelor reprezentative din învățământ, reprezentanților partenerilor sociali, primind propuneri concrete în acest sens doar de la asociațiile de părinți, acestea fiind dezbătute ulterior în Comisia de Dialog Social.

c. În plus, partea reclamată adagă faptul că Ordinul ministrului educației nr. 5379/2022 (care stabilește noile criterii generale de acordare a burselor elevilor) are ca temei legal art. 82 alin. (3) din Legea educației naționale nr. 1/2011, care stipulează că, criteriile generale de acordare a burselor se stabilesc de Ministerul Educației, iar criteriile specifice de acordare a burselor de performanță, de merit, a burselor de studiu și a celor de ajutor social se stabilesc anual în consiliile de administrație ale unităților de învățământ, în limitele fondurilor repartizate și în raport cu integralitatea efectuării de către elevi a activităților școlare.

d. În continuare, partea reclamată menționează faptul că bursele de studiu și bursele de ajutor social au scopul de a reduce riscul de abandon școlar la elevii din categorii defavorizate, în acest sens, existând bursa de studiu, care are condiții legate de venit și de media generală anuală și bursa de ajutor social acordată elevilor proveniți din familii care nu realizează un venit mediu net lunar pe membru de familie, pe ultimele 12 luni anterioare cererii, mai mare de 50% din salariul minim net pe economie.

e. Partea reclamantă susține faptul **că bursele de studiu se acordă și pentru elevii din clasa a V-a care au obținut, în clasa a IV-a, calificativul „foarte bine” la toate disciplinele de studiu și au acumulat cel mult 20 de absențe nemotivate**; acest criteriu face trecerea de la învățământul primar, evaluat prin calitative, la învățământul gimnazial, evaluat prin note, iar scopul unor criterii de departajare fiind tocmai de a selecta din populația generală de elevi o anumită parte, cei care îndeplinesc anumite condiții; în cazul de față, o condiționare a dreptului de a primi bursă de studiu, în clasa a V-a, este și calificativul "Foarte Bine" obținut în clasa a IV-a, la toate disciplinele.

f. Partea reclamată opinează faptul că, în conformitatea cu prevederile Legii educației naționale nr. 1/2011 și a Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, aprobat prin O.M.E.N. nr. 4183/2022, evaluarea are drept scop identificarea nivelului la care se află la un anumit moment învățarea elevilor, orientarea și optimizarea acesteia, iar în sistemul de învățământ preuniversitar evaluarea se centrează pe competențe și oferă feedback real elevilor, părinților și cadrelor didactice și stă la baza planurilor individuale de învățare, rezultatul evaluării fiind exprimat prin calificativ, notă, punctaj.

g. Partea reclamată evidențiază faptul că evaluarea prin calitative în învățământul primar încurajează elevii să aibă o percepție pozitivă față de școală, să frecventeze școala, ținând cont de dezvoltarea fizică, socio-emoțională și cognitivă a acestora și concluzionează menționând că scopul existenței acestor criterii este de a se asigura că toți elevii care îndeplinesc condițiile respective se pot bucura de dreptul la bursă, iar faptul că nu toți elevii iau bursă nu constituie o faptă de discriminare, ci este o consecință a faptului că o parte dintre aceștia nu se încadrează în criteriile de acordare a burselor reglementate prin O.M.E nr. 5379/2022.

15. În mod concret, partea reclamantă menționează motivele pentru care elevii din clasa a V-a din învățământul gimnazial nu pot beneficia de burse de merit:

- noul ordin avantajează toți elevii care îndeplinesc condițiile de a beneficia de bursă și nu crează discriminare;
- în învățământul primar evaluarea se face prin calitative și nu prin note, iar cel mai înalt calificativ, „foarte bine”, corespunde notelor 8 - 10, pe când bursa de merit se acordă pentru media generală anuală de peste 9.50; nu există medie generală anuală pe baza căreia elevii de clasa a V-a să beneficieze de burse de merit;
- dacă s-ar aprecia ca și întemeiată sesizarea petentei și apelând la interpretarea REDUCTIO AD ABSURDUM, ar însemna că elevii de clasa a V-a să beneficieze de burse de merit pe baza calificativelor obținute în clasa a IV-a, ceea ce ar duce într-adevăr la o discriminare (nelegalitate); ori în acest context, noțiunea de medie generală pe module pentru clasa a IV-a nu există.
- condiția de medie generală anuală de 9,50 pentru acordarea bursei de merit a fost stabilită din 2021, la propunerea asociațiilor de părinți și de elevi, fiind agreată ulterior în Comisia de Dialog Social.

16. Partea reclamată susține că este de acord cu judecarea cauzei în lipsă.

IV. Motivarea în fapt și drept

Legislație și principii

Art. 12 alin. 6 din **Procedura internă de soluționarea petițiilor și sesizărilor** prevede: *„Dacă ulterior emiterii hotărârii se primește o nouă petiție de la același petent, având același obiect, aceasta se clasează la numărul inițial, menționându-se faptul că s-a răspuns.”*

O.G. nr. 137/2000 definește discriminarea directă prin art. 2 alin. 1, care prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.*

Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: *„exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”).*

Prin nediferențiere judecătoria Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțelege în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: *„art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Musselle împotriva Belgiei, 23*

noiembrie 1983, §46) ori „*relevant similară*” (***Fredin împotriva Suediei***, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „*analoagă ori relevant similară*” (***Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit***, 30 iulie 1998, §75).

Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

Criteriile enumerate de **O.G. nr. 137/2000** sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând „*sau oricare alt criteriu*”, însă aceste criterii, conform cazuisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (***Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei***, 7 decembrie 1976, §56). „Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele” (***Clift împotriva Regatului Unit***, 13 iulie 2010, §55), menționând că noțiunea „*orice altă situație*” trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (***Clift împotriva Regatului Unit***, 13 iulie 2010, §56-61), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (***Clift împotriva Regatului Unit***, 13 iulie 2010, §62).

Privind dreptul, Colegiul director se poate raporta la orice drept prevăzut de **O.G. nr. 137/2000**, de legislația națională respectiv de tratatele internaționale ratificate de România. CEDO, în cauza ***Sejdić și Finci împotriva Bosniei și Herțegovinei***, 22 decembrie 2009, §53, arată că **Protocolul adițional nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului** acoperă patru cazuri, în particular când o persoană este discriminată „i. în a se bucura de orice drept asigurat în mod specific unei persoane conform legislației naționale;

ii. în a se bucura de un drept care se poate deduce din obligația clară a unei autorități publice în temeiul legislației naționale;

iii. de către o autoritate publică în exercitarea puterii discreționare (spre exemplu acordarea unor subvenții);

iv. prin orice alt act sau omisiune de către o autoritate publică (spre exemplu comportamentul autorităților de impunere a respectării legii când controlează o rebeliune).”

La secțiunea **Accesul la educație**, art. 11., **O.G. nr. 137/2000** prevede:

„(1) Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la sistemul de educație de stat sau privat, la orice formă, grad și nivel, din cauza apartenenței acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică tuturor fazelor sau etapelor din sistemul educațional, inclusiv la admiterea sau la înscrierea în unitățile ori instituțiile de învățământ și la evaluarea ori examinarea cunoștințelor.

(3) Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, solicitarea unor declarații doveditoare ale apartenenței acelei persoane sau acelui grup la o anumită etnie, care să condiționeze accesul unei persoane sau unui grup de persoane la educație în limba maternă. Excepție face situația în care în învățământul liceal și universitar candidații

concurează pe locuri special acordate pentru o anumită minoritate și se impune dovedirea, printr-un act din partea unei organizații legal constituite a minorității respective, a apartenenței la aceasta minoritate.

(4) Prevederile alin. (1)-(3) nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului unității ori instituției de învățământ de a refuza înscrierea sau admiterea unei persoane ale cărei cunoștințe ori rezultate anterioare nu corespund standardelor sau condițiilor de înscriere cerute pentru accesul în instituția respectivă, atât timp cât refuzul nu este determinat de apartenența persoanei în cauza la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a acesteia.

(5) Prevederile alin. (1) și (2) nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului unității ori instituției de învățământ pentru pregătirea personalului de cult de a refuza înscrierea unei persoane al cărei statut confesional nu corespunde condițiilor stabilite pentru accesul în instituția respectivă.

(6) Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, orice îngrădiri pe criterii de apartenență la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată în procesul de înființare și de acreditare a instituțiilor de învățământ înființate în cadrul legislativ în vigoare.”

O.G. nr. 137/2000, la art. 10, prevede: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauza prin: [...] h) refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități.”

Colegiul director al CNCD reține următoarele:

17. Colegiul director constată că asupra primului capăt de cerere s-a pronunțat deja prin **Hotărârea nr. 698 din data de 16.11.2022 (Dosar nr. 13A/2022, Autosesizarea nr. 6324/14.09.2022)**. Această hotărâre constată următoarele:

„1. Aspectele sesizate constituie fapte de discriminare, conform prevederilor art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 2 alin. 3, art. 10 lit. h) și art. 11 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată;

2. Aplică părții reclamate, Ministerului Educației și Cercetării, o amendă contravențională în valoare de 10.000 lei, în conformitate cu art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000;

3. Recomandă părții reclamate să inițieze modificarea art. 9 și a art. 15 lit.d) din Ordinul Ministerului Educației nr. 5.379 din 7 septembrie 2022, publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 893 din 12 septembrie 2022 privind aprobarea Criteriilor Generale de acordare a burselor elevilor din învățământul preuniversitar, în sensul eliminării discriminării.”

18. Privind al doilea capăt de cerere, Colegiul director constată că în România bursa de studiu este condiționată și de venit, în consecință are un regim mixt: este și socială și de merit.

19. Astfel măsura de a nu acorda bursă de merit pentru un singur calificativ de „bine” reprezintă discriminare, întrucât este o măsură disproporționată față de scopul urmărit, și anume motivarea copiilor care au nevoie de sprijin social să obțină rezultate cât mai bune la educație.

20. Având în vedere că se dorește regândirea și o reglementare mai bună a condițiilor de acordare a bursei de merit, Colegiul director nu aplică amendă ci avertisment contravențional conform art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7 din **O.G. nr. 2 din 2001**.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Capătul de cerere privind bursele de merit pentru elevii claselor a V-a se clasează la Hotărârea nr. 968/16.11.2022 conform art. 12 alin. 6 din **Procedura internă de soluționarea petițiilor și sesizărilor**;
2. Necordarea bursei de merit pentru un singur calificativ de „bine” reprezintă discriminare conform art. 2 alin. Coroborat cu art. 10 lit. h) din **O.G. nr. 137/2000**;
3. Aplică părții reclamate, Ministerul Educației, un avertisment contravențional conform art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7 din **O.G. nr. 2 din 2001**;
4. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ**.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BĂNICĂ CERASELA CLAUDIA - Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA - Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN – Membru

Redactată și motivată: C.O./S.M.D/H.I.

Data redactării: 29.05.2024

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.